

Nr 63

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående stödåtgärder på fiskets område, m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

INGEMUND BENGTTSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att under budgetåret 1971/72 statlig kreditgaranti med 5 milj. kr. får lämnas för lån till investeringar i fiskets berednings- och konservindustri. Till dessa investeringar föreslås vidare lån kunna utgå från fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Statlig kreditgaranti föreslås få lämnas med 20 milj. kr. för att konsolidera ställningen hos låntagare, vilka har råkat ut för ekonomiska svårigheter. Särskilda bidrag och lån föreslås som stöd till fiskare som drabbas av visst förbud mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak.

Slutligen föreslås att ca 6 milj. kr. budgetåret 1971/72 skall stå till förfogande för fiskets prisreglering m. m.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 mars 1971.

Närvarande: ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *stödåtgärder på fiskets område, m. m.* och anför.

Inledning

Fiskerininäringsutredningen¹, som tillsattes med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967, har den 10 december 1970 lagt fram betänkandet (Jo 1970: 5). Stödet till fiskets berednings- och konservindustri.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av statskontoret, statens jordbruksnämnd, fiskeristyrelsen, Svensk fisk, ekonomisk förening, Sveriges fiskares riksförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges fiskgrossisters riksförbund och Föreningen Svenska konservtillverkare.

Med skrivelse den 11 februari 1971 har statens jordbruksnämnd avgett förslag till reglering av priserna på fisk under budgetåret 1971/72, m. m.

Stödet till fiskets berednings- och konservindustri

Nuvarande bestämmelser för lånestödet till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Under fonden för låneunderstöd anvisades fr. o. m. budgetåret 1934/35 t. o. m. budgetåret 1963/64 investeringsanslag för lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Fr. o. m. budgetåret 1964/65 utgår stödet ur en särskild lånefond Fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

¹ Ledamöter statssekreteraren Ivan Eckersten, ordförande, riksdagsmannen Claes Elmstedt, direktören Carl Lindskog och riksdagsmännen Nils Magnusson och Georg Åberg.

Enligt gällande bestämmelser (1934: 138, ändrad senast 1966: 334) kan lån från lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. beviljas för anskaffande av fordon och annan utrustning, avsedd att användas för att utvidga och förbättra detaljdistributionen av fisk. Vidare kan lån lämnas för andra åtgärder avsedda att främja beredning, förvaring och avsättning av fisk. För sistnämnda ändamål får lån beviljas annan än ekonomisk förening av fiskare med uppgift att befordra avsättningen av medlemmarnas fångster endast om särskilda skäl föreligger. Slutligen kan lån utgå för att skaffa rörelsekapital åt ekonomisk förening av fiskare med ändamål att köpa fiskredskap och motordrivmedel för medlemmarnas räkning.

För lån till ekonomisk förening av fiskare skall ränta utgå med 5 % om året räknat från lyftningsdagen. Kungl. Maj:t kan dock medge räntefrihet under högst fem år. Lånet skall återbetalas på sätt Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer, varvid längsta amorteringstid är 20 år.

Innan lån lämnas, skall låntagaren lämna dels godkänd förbindelse om att betala ränta och återbetala lånet enligt givna föreskrifter, dels den säkerhet som Kungl. Maj:t kan ha bestämt för lånet.

Låntagare, som under fem år betalat ränta och amortering, kan av Kungl. Maj:t befrias från återbetalningsskyldighet beträffande högst 15 % av det lånebelopp som lyfts.

Ansökan om lån lämnas i regel till fiskeristyrelsen. Styrelsen överlämnar ansökan med eget utlåtande till Kungl. Maj:t. Före beslut inhämtar Kungl. Maj:t utlåtanden av statskontoret och statens jordbruksnämnd. Jordbruksnämnden yttrar sig främst över om den föreslagna investeringen är lämplig från avsättningssynpunkt. Fr. o. m. budgetåret 1964/65 t. o. m. budgetåret 1969/70 har lån från fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk beviljats med sammanlagt 1 434 000 kr. Vidare har efter den 1 juli 1970 lån beviljats med sammanlagt 765 000 kr. Lånebeloppet utgör således totalt 2 199 000 kr. Det sammanlagda antalet lån uppgår till 18 och det genomsnittliga lånebeloppet till 118 000 kr.

Den disponibla behållningen i lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. uppgick den 1 juli 1970 till 1 242 000 kr. samtidigt som utestående lån uppgick till 1 786 000 kr. Därefter har, som nämnts, lån från fonden beviljats med 765 000 kr. Fondens disponibla behållning uppgår därför f. n. till 477 000 kr. Amorteringarna beräknas under budgetåret 1970/71 till 263 000 kr. Det för lån disponibla beloppet fram till utgången av detta budgetår beräknas därmed till 740 000 kr. För budgetåret 1971/72 beräknas amorteringarna till 238 000 kr.

Undersökning av berednings- och konservindustrin på fiskets område

Under sommaren 1970 utförde fiskerinäringens utredningen en specialundersökning i syfte att närmare kartlägga struktur- och investeringsförhållandena inom fiskets berednings- och konservindustri. Utredningens bearbetning omfattade 92 företag inom berednings- och konservindustrin på fiskets område. Produktionens saluvärde vid företag som ingick i utredningens undersökning uppgick år 1969 till 263 milj. kr. jämfört med ett saluvärde av 218 milj. kr. vid företag inom berednings- och konservindustrin på fiskets område enligt industristatistiken år 1968.

Av de företag som ingick i undersökningen var 38 belägna på västkusten, 21 på sydkusten och 33 på ostkusten. Antalet helårsanställda uppgick år 1969 till sammanlagt 2 600. Av dessa var över 68 % sysselsatta vid företag på västkusten, 24 % vid företag på sydkusten och närmare 8 % vid företag på ostkusten. Detta visar enligt utredningen att det föreligger betydande skillnader i fråga om företagsstorlek mellan olika områden. Det genomsnittliga antalet helårsanställda per företag uppgår således på västkusten till 47, medan motsvarande siffror för sydkusten och ostkusten är resp. 29 och 6. På såväl sydkusten som ostkusten sysslar dock företagen i betydande omfattning även med handeln av färsk fisk. Arbetskraften inom denna verksamhet ingår även i företagens redovisade arbetsstyrka. Antalet sysselsatta i fiskberedningen är följaktligen mindre än vad som framgår av undersökningen.

Av de säsonganställda hänför sig en väsentlig del till ostkusten. Detta understryker enligt utredningen ytterligare, att företagsstrukturen inom detta område är av annan karaktär än i landet i övrigt. På ostkusten domineras fiskets berednings- och konservindustri av små företagsenheter med en i många fall helt säsonginriktad produktion. Det framgår också av undersökningen, att inget av företagen på ostkusten har redovisat ett saluvärde för fiskberedning och konservtillverkning som överstiger 4 milj. kr.

Av det totala saluvärdet för fiskberedning och konservtillverkning hänför sig enligt undersökningen inte mindre än 72 % till västkusten, medan sydkusten svarar för 20 % och ostkusten för 8 %. Beredd och konserverad fisk svarar för två tredjedelar av produktionens totala saluvärde. Denna produktion sker till övervägande del på västkusten. Saltad, torkad eller rökt fisk svarar för 13 % av företagens totala saluvärde och filead färsk, kyld eller fryst fisk för en lika stor andel. Av den sistnämnda produktionen sker närmare två tredjedelar på sydkusten. På ostkusten dominerar beredningen av saltad eller rökt fisk.

Av saluvärdet vid företag, som ingått i undersökningen, har endast

13 % exporterats. Exporten är härvid i första hand av betydelse för företagen på västkusten.

Vid undersökningen har företagen tillfrågats om investeringar i byggnader och maskiner åren 1965—69. Enligt de uppgifter som lämnats har de totala investeringarna under ifrågavarande femårsperiod uppgått till omkring 33 milj. kr. eller till i genomsnitt närmare 6,8 milj. kr. per år. Av det sammanlagda investeringsbeloppet under perioden 1965—69 hänför sig 71 % till västkusten, 19 % till sydkusten och 10 % till ostkusten. Under samma period uppgick investeringar i byggnader till 13,9 milj. kr. och investeringar i maskiner till 19,4 milj. kr. På väst- och sydkusten utgjorde investeringar i byggnader ungefär två femtedelar av det totala investeringsbeloppet, medan denna andel var något högre på sydkusten.

I samband med undersökningen har företagen även tillfrågats om olika former för finansieringen av investeringarna åren 1965—69. Av svaren har framgått, att på västkusten och ostkusten har närmare tre fjärdedelar av investeringarna finansierats med eget kapital. På sydkusten uppgår motsvarande andel till ungefär två femtedelar. Banklån med statlig garanti har varit av större betydelse endast på ostkusten, medan andra banklån i första hand har förekommit i samband med finansieringen av investeringarna på sydkusten. Statliga fiskberedningslån var under undersökningsperioden endast av betydelse för finansieringen av investeringarna på ostkusten. Andra finansieringssätt, vilka bl. a. omfattar lån från huvudföretaget inom en koncern, förekom främst i fråga om investeringarna på syd- och västkusten.

Vid undersökningen har företagen vidare lämnat uppgift om omfattningen av de investeringar, som de planerar under 1970—72. De totala planerade investeringarna har angetts till 51,2 milj. kr. varav 32,3 milj. kr. hänför sig till byggnader och 18,9 milj. kr. till maskiner. Det kan således konstateras, att planerade investeringar till väsentlig del hänför sig till byggnader, medan de under perioden 1965—69 i första hand avsåg maskiner. Investeringar i byggnader dominerar i första hand investeringsplanerna på väst- och ostkusten.

Företagen på västkusten har angett, att av de planerade investeringarna hänför sig 27 % till nyinvesteringar för en ökad produktion. För sydkusten är motsvarande andel 70 % och för ostkusten 16 %. Dessa uppgifter tyder enligt utredningen på att investeringar i bl. a. byggnader har blivit eftersatta under de gångna åren och att en för effektiv produktion nödvändig förnyelse av fabriksanläggningarna anses nödvändig.

I samband med undersökningen har 26 företag angett, att deras investeringar har begränsats av svårigheterna att skaffa kapital härför. Vidare har nio företag angett, att deras investeringsplaner har påver-

kats av tillgången på driftskapital. Finansieringssvårigheter har åberopats främst av företag på ostkusten.

För att belysa förhållandena vid olika företagstyper har undersökningsresultaten också bearbetats med fördelning av företagen efter antalet helårsanställda år 1969 samt efter produktionens saluvärde detta år. Vidare lämnas uppgifter om de 13 producentkooperativt ägda företag som ingår i undersökningen. De planerade investeringarna under åren 1970—72 uppgår vid de producentkooperativa företagen till sammanlagt 7,7 milj. kr., varav 5,6 milj. kr. hänför sig till byggnader och 2,1 milj. kr. till maskiner. Det genomsnittliga planerade investeringsbeloppet per företag är således 590 000 kr.

Utredningens förslag

Enligt utredningen behöver det svenska fisket en vidgad kontinuerlig avsättning på den inhemska marknaden. I detta sammanhang torde berednings- och konserverindustrin få en allt större betydelse. Om investeringar inom denna företagssektor hämmas på grund av bristande ekonomiska resurser kan detta enligt utredningens mening leda till att riskerna ökas för rubbningar vid marknadsföringen av svensk fisk. Utredningen föreslår därför att en utbyggnad av berednings- och konserverindustrin stimuleras genom ett effektivt statligt stöd.

Betydelsen av investeringar i fiskets berednings- och konserverindustri kan emellertid enligt utredningen inte bedömas endast med hänsyn till den totala utvecklingen av produktionskapaciteten. Utredningen framhåller, att det också är av vikt att förhållandena vid marknadsföringen av fisk stabiliseras genom att berednings- och konserverindustrin kan ta emot fångsterna vid vidareförädling i sådana områden, där särskilda svårigheter föreligger i fråga om avsättningen på färskmarknaden. Frågan om utbyggnaden av berednings- och konserverindustrin på fiskets område gäller således dels allmänt vidgade möjligheter till en kontinuerlig avsättning, dels förutsättningar för fortsatt fiske inom vissa geografiska områden.

Utredningen framhåller, att dess undersökning av fiskets berednings- och konserverindustri har visat att investeringarna inom såväl mindre som större företag under de gångna åren i första hand koncentrerats på att anskaffa maskiner. De planerade investeringarna avser dock i stor utsträckning uppförandet av nya fabriksbyggnader. Detta tyder enligt utredningen på att industrin nu befinner sig i ett läge, då en mera genomgripande modernisering av produktionen är aktuell. Vidare erinrar utredningen om att kraven på fiskets berednings- och konserverindustri har skärpts i den nya miljöskyddslagstiftningen. Ökade krav torde också komma att ställas genom att livsmedelslagstiftningen byggs ut och effektiviseras. Utöver behovet av rationalisering medverkar enligt utredningens uppfattning även nu nämnda förhållanden till att an-

språken på medel för investeringar i fiskets berednings- och konserverindustri kan beräknas öka under de kommande åren.

Enligt den undersökning som utredningen utfört i fråga om företag inom berednings- och konserverindustrin på fiskets område har denna industri planerat investeringar till betydande belopp. Ett stort antal företag har härvid också uppgett, att deras investeringar tidigare fått uppskjutas på grund av bristande finansieringsmöjligheter. Då behovet av nyinvesteringar kommer att öka under de kommande åren är det enligt utredningen av vikt att frågan om finansieringen av dessa kan lösas. Utredningen anser att detta endast kan ske genom att det statliga kreditstödet på ifrågavarande område vidgas.

Enligt utredningens uppfattning kan stödet genom direkta statliga lån inte ske i sådan utsträckning att finansieringsbehovet inom fiskets berednings- och konserverindustri täcks. Utredningen framhåller att kreditstödet till olika näringsområden numera vanligtvis lämnas genom statliga kreditgarantier. Utredningen anser, att sådana garantier även bör införas för investeringar i fiskets berednings- och konserverindustri. Genom sådana garantier bör finansieringen av investeringarna kunna säkras när företagssektorn allmänt byggs ut. Vidare bör enligt utredningens uppfattning direkta statliga lån även i fortsättningen lämnas i samband med investeringar av speciell karaktär.

På fiskets område kan enligt utredningens mening starka skäl åberopas för att ge såväl statliga kreditgarantier som direkta statliga lån. De investeringar, som genomförs av främst producentkooperativa företag, kan i många fall endast komma till stånd med hjälp av direkta statliga lån. Den lägre räntan och möjligheten till räntefrihet under vissa år kan enligt utredningen vara av avgörande betydelse för möjligheten att genomföra investeringar av särskild vikt för fortsatt fiske inom ett visst område. Mot denna bakgrund anser utredningen det angeläget, att möjligheterna till stöd åt fisket inte försämrats för sådana investeringar. Stöd i form av statliga lån bör således lämnas även i fortsättningen.

Utredningen har mot bakgrund av nu nämnda principiella synpunkter föreslagit att statliga lån och kreditgarantier till fiskets berednings- och konserverindustri m. m. skall lämnas fr. o. m. budgetåret 1971/72.

I fråga om fiskberedningslån till producentkooperativa företag föreslår utredningen att dessa lån även framdeles inte enbart begränsas till beredning och konservering av fisk utan liksom hittills också skall omfatta andra åtgärder, som avser att förbättra avsättningsförhållandena. Dessutom bör enligt utredningen möjligheten bibehållas att lämna stöd till fiskarnas inköpsföreningar.

Utredningen anser, att utgångspunkten vid beviljandet av lån från lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. bör vara att åtgärden inom vederbörande företags verksamhetsområde är ägnad att väsentligt effektivisera avsättningen av fiskarnas fångster eller

förbättra deras möjligheter vid inköp av förnödenheter. Det är således den lokala effekten som enligt utredningen bör vara avgörande vid lånebedömningen. Förslaget innebär vidare, att lån i princip endast beviljas till producentkooperativa företag. Lån bör dock även kunna beviljas enskilt eller konsumentkooperativt företag om åtgärden är av väsentlig betydelse för fisket inom ett område.

För lån från fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. bör enligt utredningen ränta liksom hittills utgå med 5 % om året. Med hänsyn till lånens karaktär av stöd till särskilt angelägna investeringar är det enligt utredningens uppfattning motiverat att räntefrihet under viss tid medges mera allmänt. Denna tid bör i regel fastställas till två år. Om särskilda skäl föreligger bör räntefriheten kunna utsträckas till tre år.

Utredningen anser, att för lån bör ställas tillfredsställande säkerhet. Till producentkooperativa företag bör dock enligt utredningen lån även kunna lämnas utan sådan säkerhet om detta med hänsyn till företagets verksamhetsförhållanden anses kunna ske utan oskälig risk. Förutsättningen för att kravet på säkerhet jämkas bör enligt utredningen vidare vara att åtgärden till vilken lån söks är av avgörande betydelse för fisket inom ett visst område.

Utredningen föreslår, att Kungl. Maj:t skall kunna medge befrielse från återbetalningsskyldighet med högst 15 % av lånet. Förutsättningen för en sådan befrielse från återbetalningsskyldighet bör enligt utredningen vara att åtgärden, vartill lån beviljas, är av avgörande betydelse för fortsatt fiske inom ett område och att åtgärden inte kan bedömas bli genomförd utan ifrågavarande befrielse från återbetalningsskyldighet.

Statliga kreditgarantier till investeringar i fiskets berednings- och konservindustri föreslås kunna utgå i samband med åtgärder, som höjer effektiviteten inom denna företagssektor. Förutsättningen för garanti bör enligt utredningen vara att åtgärderna avser främst förädling av svenskfångad fisk och att investeringarna är ägnade att förbättra avsättningsförhållanden för svenskt fiske. Vidare bör enligt utredningen gälla att åtgärden är önskvärd ur allmän synpunkt, att den är samhällsekonomiskt motiverad och att den är företagsekonomiskt lönsam. Kreditgaranti bör enligt förslaget lämnas oavsett företagsform.

Utredningen anser, att någon maximigräns för garantibelopp inte bör uppställas. Garanti bör dock enligt utredningens uppfattning inte beviljas för lån, som sökanden kan erhålla som bottenlån i kreditanstalt. Garanti bör inte heller lämnas om med hänsyn till investeringskostnadens storlek eller sökandens ekonomiska ställning och kreditmöjligheter åtgärden kan beräknas bli genomförd på skäliga villkor utan statlig kreditgaranti.

För lån för vilket garanti beviljas bör ställas tillfredsställande säker-

het. Kreditgaranti bör ställas endast för lån i bankaktiebolag, sparbank, hypoteksförening eller jordbrukskassa eller annan kreditinrättning som godkänns som långivare av den myndighet som administrerar stödet.

Amorteringen av lån för vilket garanti lämnas bör enligt utredningens förslag börja senast två år räknat från lyftningsdagen. Ränta bör erläggas fr. o. m. lyftningsdagen. Anstånd med räntebetalning bör dock medges under högst två år efter nämnda dag när särskilda förhållanden föranleder detta. Upplupen ränta bör vid anståndstidens slut läggas till lånesumman. Amorteringsplanen bör enligt utredningens uppfattning inte avse längre amorteringstid än 20 år räknat från lyftningsdagen.

Kreditgaranti bör kunna utgå även i samband med investeringar, vilka till en del bestrids med lån från lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Utredningen föreslår, att de statliga lånen lämnas inom ramen för fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Fondens nuvarande disponibla behållning uppgår till 477 000 kr. Återbetalningarna till fonden kan under de närmaste åren beräknas till i runt tal 250 000 kr. per år. Enligt utredningen kan det lånebehov, som här avses, täckas med angivna medel.

Med hänsyn till finansieringsmöjligheterna i övrigt anser utredningen, att syftet med statliga kreditgarantier till ifrågavarande företag kan uppnås om ramen för kreditgarantier fastställs till 5 milj. kr. per år.

Utredningen föreslår, att de statliga lånen och de föreslagna statliga kreditgarantierna beviljas av fiskeristyrelsen. Härvid bör beslut av styrelsen fattas efter samråd med statens jordbruksnämnd.

Remissyttrandena

Utredningens förslag om fortsatta statliga lån till fiskets berednings- och konservindustri tillstyrks i princip eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. *Kooperativa förbundet* tillstyrker dock sådana lån under förutsättning att även konsumentkooperativa och enskilda företag kan komma i fråga för sådana lån och att samma lånevillkor gäller för olika företagsformer. Även *statens jordbruksnämnd*, *föreningen Svenska konservtillverkare* och *Sveriges fiskgrossisters riksförbund* anser att statliga lån inte främst bör förbehållas producentkooperativa företag. *Sveriges fiskares riksförbund* framhåller däremot att ifrågavarande lån bör förbehållas föreningar som bildats av fiskare. *Fiskeristyrelsen* förordar, att lånen i första hand skall komma de lokala och regionala producentkooperativa företagen till godo och understryker särskilt att dessa företag behöver hjälp för att förbättra fiskhanteringen på de lokala fiskmottagningsplatserna. Styrelsen anser också, att lån för driftsändamål bör utgå till producentkooperativ beredningsindustri.

Föreningen Svensk fisk ställer sig tveksam till att utredningen starkt

understryker den lokala effekten vid lånebedömningen. Det är enligt föreningens uppfattning av betydelse, att företagen inom fiskerinäringen är förlagda till platser, som såväl ur tillförsel- som avsättningssynpunkt är lämpliga och där det finns möjlighet att bereda och distribuera varorna på ett rationellt sätt. *Kooperativa förbundet* kan i och för sig acceptera att den lokala effekten blir avgörande vid lånebedömningen, men vill samtidigt betona vikten av att företagets framtidsmöjligheter noga beaktas i ifrågasvarande sammanhang.

Statens jordbruksnämnd ifrågasätter om möjligheten till befrielse från återbetalningsskyldighet bör tillämpas och framhåller att de förmåner som låntagaren enligt förslaget erbjuds i form av räntefrihet under de första åren och därefter låg ränta synes innefatta tillräcklig stimulans till ökade investeringar. En ledamot av nämnden har angett avvikande mening och tillstyrkt utredningens förslag i fråga om möjlighet till viss befrielse från återbetalningsskyldighet.

Sveriges fiskares riksförbund anser, att till fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. bör tillföras medel så att den årliga utlåningsramen kan uppgå till lägst 500 000 kr. Dessutom bör enligt riksförbundet de belopp som inte tas i anspråk under ett år kunna disponeras under följande år utöver det normalbelopp som föreslagits av förbundet.

Förslaget om kreditgarantier tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser med undantag av *statskontoret* som anser att möjlighet redan finns att erhålla sådana garantier inom ramen för det kreditstöd som sedan år 1960 lämnas till hantverk och småindustri. Statskontoret ifrågasätter om en särställning för garantiverksamheten på fiskets område verkligen är påkallad och anser att starka skäl tvärtom föreligger att även framdeles uteslutande utnyttja den organisation — centralt och lokalt — som byggts upp för statlig garantiverksamhet för hantverk och småindustri.

Kooperativa förbundet, *Sveriges fiskgrossisters riksförbund* och *Föreningen Svenska konservtillverkare* anser, att ett villkor om att kreditstödet främst skall avse beredningen av svenskfångad vara inte bör uppställas. *Kooperativa förbundet* och föreningen *Svenska konservtillverkare* ifrågasätter vidare om garantiramen på 5 milj. kr. kan bli tillfyllest för att tillgodose kreditbehovet.

Förslaget att det statliga lånestödet samt kreditgarantierna skall tas om hand av fiskeristyrelsen efter samråd med statens jordbruksnämnd tillstyrks eller lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. Av förut angivna skäl anser dock *statskontoret* att kreditgarantier bör utgå i annan ordning. *Fiskeristyrelsen* erinrar om, att den i ett annat sammanhang har godtagit ett förslag om att fiskberedningslån skulle lämnas av fiskeristyrelsen och statens jordbruksnämnd gemensamt och att vid

skiljaktighet ämbetsverken emellan underställning till Kungl. Maj:t skulle äga rum.

Slutligen anser *fiskeristyrelsen*, att ett gemensamt förlusttäckningsanslag bör fastställas för alla typer av kreditgarantier som tillämpas på fiskets område.

Reglering av priserna på fisk m. m.

Huvuddragen av fiskets prisreglering

Prisregleringen på väst- och sydkusten innebär, att minimipriser fastställs på de viktigaste fiskslagen. Härigenom möjliggörs för fiskarna att få ut lägst dessa priser för den fisk, som säljs till konsumtion inom landet eller för export till sådana länder där införseln inte är centraliserad. Den fisk, som inte kan säljas till fastställda minimipriser, övertas av en särskild prisregleringsförening, Svensk fisk, ekonomisk förening. Den fisk som tas över säljs inom landet till djurföda eller till beredning av fiskmjöl och för export till länder med centraliserad införsel. För denna verksamhet tillförs föreningen medel från jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk.

För fisk, som övertagits av föreningen Svensk fisk, utbetalas till fiskaren ett s. k. garantipris. På sydkusten utbetalas dessutom ett prisutjämningsbidrag med visst belopp per kg djupfryst torskfilé.

På ostkusten utgår stödet till strömmingsfisket under en sexårsperiod räknat fr. o. m. den 1 juli 1966, med årliga belopp f. n. lägst 167 400 kr. och högst 372 100 kr. Stödet utgår enligt regler, som gäller för hela perioden. Stödet finansieras med medel från prisregleringskassan för fisk, varvid prisregleringen och därmed sammanhängande åtgärder administreras av en särskild förening, Ostkustens prisregleringsförening, och omhänderhas närmast av producentkooperativa fiskförsäljningsföreningar.

För att bestrida kostnaderna för regleringsverksamheten på väst- och sydkusten får föreningen Svensk fisk budgetåret 1970/71 ett belopp som motsvarar de prisregleringsavgifter som under budgetåret tillförs statens jordbruksnämnds prisregleringskassa för fisk. Regleringsföreningen tillförs vidare under ifrågavarande budgetår även ett belopp som motsvarar de ränteinkomster, som under budgetåret uppbärs av prisregleringskassans medel. Avdrag sker härvid för det belopp som utgår i stöd till strömmingsfisket samt det belopp varmed vissa särskilda kostnader överstiger prisregleringskassans inkomster av införselavgifter. Vidare gäller att vissa under året opåräknade inkomster skall kvarstå i kassan och inte föras över till föreningen och dels att föreningen genom bidrag från kassan skall kompenseras för visst bortfall av ränteinkomster. Föreningen skall vidare för sin verksamhet under

året få använda de fettvaruavgifter, som enligt beslut av 1970 års riksdag till ett belopp av högst 1 milj. kr. skall föras till prisregleringskassan för fisk.

Prisregleringsavgifterna erläggs av förstahandsuppköpare av fisk m. fl. Avgift tas upp på såväl svenskfångad som importerad saltvattenfisk. Bestämmelser om avgiften finns meddelade i förordningen (1952: 320, omtryckt 1966: 180) om prisregleringsavgift för fisk m. m. Principen är i fråga om fisk som prisregleras att avgift endast tas ut för sådan fisk som säljs till lägst statligt minimipris. När det gäller fisk som inte prisregleras utgår avgift om fisken inte bevisligen säljs för annat ändamål än för att förbrukas som människoföda. Avgiften utgår fr. o. m. den 1 september 1963 med 3 %. Undantag utgör saltad, sockersaltad eller kryddad sill som importeras eller bereds ombord på svensk båt, där avgiften utgör 0,2 %.

Under budgetåret 1968/69 förfogade föreningen Svensk fisk över sammanlagt 2,8 milj. kr. för den löpande prisregleringsverksamheten, varav 2,2 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk och återstoden ränteinkomster på medel som tillfördes föreningen i samband med dess tillkomst. Det ekonomiska resultatet för verksamhetsåret gav ett underskott på 125 000 kr. som täcktes av medel i föreningens konjunkturutjämningsfond.

För budgetåret 1969/70 tillfördes föreningen Svensk fisk för den löpande verksamheten ytterligare inkomster genom att fr. o. m. den 1 juli 1969 regleringsavgift återinfördes på vissa fiskslag. Merinkomsten för föreningen blev större än beräknats bl. a. på grund av betydande avgiftsinkomster på saltad och kryddad sill som under året importerats i stället för avgiftsfri islandssill. Sammanlagt förfogade föreningen under året över 6,4 milj. kr. för den prisreglerande verksamheten, varav 5,4 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk och återstoden ränteinkomster på egna medel. Det ekonomiska resultatet av den prisreglerande verksamheten utvisade att endast 2,4 milj. kr. behövs tas i anspråk. Av medel som i särskild ordning ställts till förfogande för föreningen för avsättningsfrämjande åtgärder har under budgetåret förbrukats ca 900 000 kr. och återstoden vid utgången av budgetåret utgjorde ca 500 000 kr. Behållningen i föreningens konjunkturutjämningsfond uppgick vid slutet av budgetåret 1969/70 till 15,7 milj. kr.

I sitt förslag till finansieringen av prisregleringen för budgetåret 1970/71 beräknade nämnden att av tillskott från prisregleringskassan och ränteinkomster på egna medel drygt 6 milj. kr. skulle komma att stå till förfogande för föreningen Svensk fisk. Senare beräkningar har enligt nämnden visat, att föreningen kommer att förfoga över ett avsevärt större belopp för den löpande verksamheten. — Behållningen i prisregleringskassan den 31 december 1970 uppgick till 22,3 milj. kr. varav dock 5 milj. kr. anvisats för konsolideringslån.

Statens jordbruksnämnd

Efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation har nämnden i förut nämnd skrivelse lagt fram förslag beträffande reglering av priserna på fisk under budgetåret 1971/72, m. m.

Jordbruksnämnden konstaterar, att överskotten på fisk har under de senaste åren minskat avsevärt. Utgifterna för fiskets prisreglering har emellertid inte minskat i samma takt, vilket sammanhänger med att garantiprisnivån på all fisk höjts under budgetåret 1969/70. Nedgången av överskotten under de senaste åren torde enligt nämndens uppfattning inte bero på att större kvantiteter fisk sålts till minimipris eller däröver utan i allmänhet på att tillförseln varit mindre genom bl. a. att tillgången på vissa fiskslag minskat i några av de fångstområden där svenska fiskare bedriver sitt fiske. Tillförseln har enligt nämnden också påverkats av att fiskeflottan krympt.

Pris- och avsättningsläget, som under åren 1967 och 1968 varit ogynnsamt, har enligt nämnden under åren 1969 och särskilt under år 1970 påtagligt förbättrats. Enligt nämndens mening bör man med hänsyn till utvecklingen under de senaste åren även för den närmast framförliggande tiden räkna med förhållandevis begränsade fisköverskott på väst- och sydkusten. Utvecklingen under det senaste året med en allt starkare inriktning av västkustfisket till fiske efter skrapfisk ger enligt nämnden ytterligare stöd för denna uppfattning.

Nämnden anger, att fiskets förhandlingsdelegation vid överläggningarna lagt fram förslag om att föreningen Svensk fisk för den löpande verksamheten under budgetåret 1971/72 skall från prisregleringskassan erhålla ett belopp som — tillsammans med de ränteinkomster som under samma tid uppkommer hos föreningen eller dess konjunkturutjämningsfond — uppgår till 5 milj. kr. Förslaget innebär vidare, att till prisregleringskassan för fisk — i likhet med vad som fastställts för innevarande budgetår — förs över högst 1 milj. kr. av de fettvaruavgifter, som utgår vid härdning av sillolja av inhemsk råvara, med avdrag för vad som kan beräknas restitueras för exportvara. Ett belopp motsvarande sålunda överförda fettvaruavgifter föreslås tillföras föreningen Svensk fisk för dess verksamhet budgetåret 1971/72. Enligt förslaget kan således föreningen Svensk fisk för den löpande verksamheten under nästa budgetår komma att förfoga över sammanlagt högst 6 milj. kr. Beloppet är avsett att täcka såväl kostnaderna för den egentliga prisregleringsverksamheten som föreningens utgifter under budgetåret för marknadsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet.

Under budgetåret 1969/70 uppgick föreningen Svensk fiskts kostnader för prisreglering och avsättningsfrämjande åtgärder till omkring 3,3 milj. kr. Enligt nämndens beräkningar kan mot bakgrunden av det för-

bättrade avsättningsläget och resultatet av föreningens verksamhet under innevarande budgetår en ram av omkring 4 milj. kr. vara tillräcklig för de stödåtgärder som behövs under budgetåret 1971/72. Nämden har emellertid inte velat motsätta sig att det av fiskets förhandlingsdelegation föreslagna högre beloppet ställs till föreningen Svensk fiskis förfogande. Nämden biträder således förslaget, men förutsätter att prisregleringsverksamheten bedrivs i enlighet med meddelade direktiv och inte påverkas av att medelstillgången överstiger behovet. Till den del beloppet inte behöver tas i anspråk under året överförs det till föreningens konjunkturutjämningsfond och finns då alltså kvar för prisreglering under kommande år. Följden av att medel förs över på detta sätt blir enligt nämnden också att kostnaderna för den löpande regleringen i fortsättningen i större omfattning kan finansieras genom ränteinkomster på föreningens egna medel. Nämden anger, att konsumentdelegationen har fått del av förslaget och inte framställt någon erinran.

Jordbruksnämnden hemställer om bemyndigande att under budgetåret 1971/72 ta upp regleringsavgifter på fisk i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder som nu tillämpas och i enlighet med vad som föreslagits besluta om att utbetala medel ur prisregleringskassan för att upprätthålla fiskprisregleringen.

Importen och exporten av fisk och fiskprodukter regleras genom kungörelsen (1947: 82, omtryckt 1954: 605 och senast ändrad 1961: 368) angående allmänt importförbud samt förordningarna (1953: 372) angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur och (1953: 374) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m. Förordningarna gäller t. v. enligt särskilda kungörelser (1967: 136 resp. 137). Även i fråga om import- och exportregleringen av fisk anser nämnden, att regleringen under budgetåret 1971/72 bör anordnas i huvudsak enligt de grunder, som har gällt under innevarande budgetår. Detta innebär bl. a. fortsatt bemyndigande för nämnden att dels föreskriva att exporten till länder med centraliserad import skall ske genom föreningen Svensk fisk och dels — inom ramen för gällande internationella bindningar — reglera importen av fisk i den omfattning som är nödvändig för att upprätthålla prisregleringssystemet. Nämden erinrar också om att med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 19 december 1969 gäller dels minimipriser och licenstvång vid införsel av fryst filead torsk och kolja och dels minimipriser vid utförsel av fryst filead rödspätta, torsk och kolja till Storbritannien.

Nämnden anser, att behållningen i prisregleringskassan för fisk på villkor, som fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 3 september 1954 och den 11 april 1958, under budgetåret 1971/72 bör få användas för lån till föreningen Svensk fisk för att tillfälligt finansiera krediter för försäljning av fisk på export. Däremot anser nämnden, att fortsatt

behov inte föreligger för statliga garantier för lån till föreningen Svensk fisk i Sveriges Kreditbank.

Fr. o. m. budgetåret 1969/70 har till föreningen Svensk fisk överflyttats den upplysningsverksamhet på fiskets område, som tidigare handhåfts av centralnämnden för fiskpropaganda, varvid även ostkust- och insjöfiskets intressen beaktats. För att förbättra marknadsföringen på fiskets område och för avsättningsfrämjande åtgärder har budgetåren 1968/69 och 1969/70 anvisats särskilda medel av vilka vid utgången av budgetåret 1969/70 återstod drygt 500 000 kr. Under innevarande budgetår har medel för den löpande verksamheten av föreningen Svensk fisk även kunnat användas för marknadsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet i fråga om saltsjö- och insjöfiskets fångster. I enlighet med önskemål som framförts av fiskets förhandlingsdelegation bör enligt jordbruksnämnden hinder inte möta för föreningen Svensk fisk att även budgetåret 1971/72 för ifrågavarande ändamål använda medel som anslås för den löpande verksamheten.

För budgetåret 1970/71 har särskilda medel anvisats för att bestrida kostnaderna för en fiskexportrepresentant. Nämnden anger, att den nuvarande fiskexportrepresentanten avgår med pension under innevarande budgetår och det från fiskerinäringens sida har ansetts att befattningen inte bör återbesättas. Nämnden anser därför att särskilda medel inte påkallas för ändamålet.

För att täcka kostnaderna för kvalitetskontrollen av fiskvaror behövs även i fortsättningen tillskott av prisregleringsmedel. Nämnden anhåller om bemyndigande att under nästa budgetår för detta ändamål använda medel från prisregleringskassan till erforderligt belopp.

Nordostatlantiska fiskerikonventionen

Nordostatlantiska fiskerikommissionen i vilken bl. a. Sverige deltar antog vid möte i maj 1970 en rekommendation, som förbjuder sillfiske i Nordsjön och Skagerak under maj månad och perioden den 20 augusti—den 30 september 1971. Genom dessa fredningstider skall ett solidariskt skydd av det allt mindre sillbeståndet i Nordostatlanten uppnås. Enligt rekommendationen godtas högst 10 % bifångster av sill vid annat fiske inom området. Visst begränsat fiske, 1 000 ton per år, för konsumtionsändamål m. m. får vidare ske under fredningstiden under förutsättning att detta anmäls till kommissionen. Sverige har inom i rekommendationen föreskriven tid gjort sådan anmälan. I frågan har Svenska västkustfiskarnas centralförbund den 13 november 1970 inkommit med en skrivelse om särskilda stödåtgärder.

Vid Nordostatlantiska fiskerikommissionens möte i maj 1970 antogs även ett förslag om att med stöd av art. 7 punkt 2 nordostatlantiska fiskerikonventionen (SÖ 1960: 4) utvidga kommissionens befogenheter.

Förslaget innebär att kommissionen skall kunna avge rekommendationer även om åtgärder, som under viss period reglerar den sammanlagda fångstkvantiteten och dess fördelning på medlemsstaterna samt om åtgärder, som under viss period reglerar den sammanlagda fiskeansträngningen och dess fördelning på medlemsstaterna.

Det kan vidare nämnas, att enligt konventionens art. 13 punkt 3 får kommissionen avge rekommendationer om bl. a. nationella och internationella kontrollåtgärder på öppna havet för att säkerställa tillämpningen av konventionen. En sådan rekommendation avgavs vid kommissionens årsmöte år 1967 i syfte att göra det möjligt att genomföra internationell kontroll av konventionens efterlevnad utanför de anslutna staternas territorialvatten och fiskegränser. Varje land som är anslutet till konventionen skall förordna en eller flera inspektörer med rätt att utöva internationell kontroll i enlighet med kommissionens rekommendationer. En inspektör skall kunna stoppa och borda ett fartyg från land som är anslutet till konventionen om detta fartyg bedriver havsfiske eller fiskberedning i konventionsområdet. Befälhavare på bordat fartyg är skyldig att låta inspektör utföra sådan undersökning av fångst, nät, andra redskap och dokument som inspektören anser nödvändig för att kunna kontrollera om fartyget iakttagit de rekommendationer som antagits av kommissionen och som gäller i fartygets flaggstat.

Departementschefen

Utvecklingen inom fisket har under de senaste åren gjort det nödvändigt att vidta olika statliga stödåtgärder. Produktions- och avsättningsförhållandena inom fisket försämrades nämligen väsentligt i slutet av 1960-talet och detta ledde till ekonomiska svårigheter för betydande fiskargrupper. De statliga åtgärderna har avsett att minska dessa svårigheter så att temporära problem inte rubbade den ekonomiska grundvalen för ett fiske som i och för sig var tekniskt väl rustat för en effektiv och rationell produktion. Fisket bedöms också ha goda förutsättningar för en på längre sikt stabil avsättning.

Ett väsentligt led i strävandena att stabilisera läget inom fisket har varit åtgärder inom ramen för fiskets prisreglering. Sålunda ändrades formerna för denna reglering enligt beslut av 1968 års riksdag och väsentligt ökade resurser har sedan dess ställts till prisregleringsverksamhetens förfogande. Vidare tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1970 minimipriser vid import av vissa frysta fiskfiléer. Olika marknads- och avsättningsfrämjande åtgärder har dessutom möjliggjorts genom att väsentliga belopp har kunnat användas för dessa ändamål.

Fiskets aktuella kreditsvårigheter har också krävt särskilda insatser. Anstånd med betalning av ränta och amortering på lån från fiskerilåne-

fonden har lämnats under viss tid. Sådana anstånd har dock endast till en del kunnat lösa likviditetssvårigheterna och ytterligare åtgärder har därför genomförts. Sålunda har under budgetåret 1969/70 särskilda statliga konsolideringslån lämnats till fiskeföretag som befunnit sig i likviditetssvårigheter. Under innevarande budgetår står 20 milj. kr. i statliga kreditgarantier till förfogande för konsolideringsverksamheten. Slutligen har ett särskilt omställningsstöd kunnat utgå till personer som lämnar fisket för att gå över till annan yrkesverksamhet.

De åtgärder som hittills vidtagits har enligt min uppfattning varit av stor betydelse för att stabilisera läget inom fisket. Under det senaste året har också marknadsförhållandena förbättrats och det är uppenbart att stödåtgärderna har varit väl motiverade med hänsyn till fiskets möjligheter på längre sikt. Det är samtidigt angeläget att stödåtgärderna fullföljs, eftersom ett stort antal fiskeföretag fortfarande befinner sig i ekonomiskt trångmål. Jag anser det också av stor vikt att stöd lämnas till åtgärder som ytterligare kan stabilisera fiskets avsättningsförhållanden. Endast genom en konsekvent samverkan av olika fiskeripolitiska insatser kan enligt min mening grunden skapas för ett på lång sikt effektivt och livskraftigt svenskt fiske.

Mot den bakgrund som nu angetts synes det angeläget att avsättningsmöjligheterna för svenskt fiske även tas tillvara genom att produktionskapaciteten inom fiskets berednings- och konserverindustri byggs ut. Jag anser därför i likhet med fiskerinärringsutredningen och flertalet remissinstanser att kreditstödet till fiskets berednings- och konserverindustri bör vidgas. Detta stöd bör enligt min mening i enlighet med utredningens förslag utgå dels genom att statlig garanti inom en ram av 5 milj. kr. lämnas budgetåret 1971/72 för lån till investeringar inom fiskets berednings- och konserverindustri, dels genom att till sådana investeringar, som är av särskild vikt för fisket inom ett område, också i fortsättningen statliga lån kan lämnas från lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Statliga lån från fonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. bör få beviljas för åtgärder som inom vederbörande företags verksamhetsområde väsentligt effektiviserar avsättningen av fiskarnas fångster eller förbättrar deras möjligheter vid inköp av förnödigheter. För ifrågavarande lån bör ränta liksom hittills erläggas med 5 % om året, varvid amorteringstiden bör fastställas till högst 20 år räknat från lyftningsdagen för lånet. Räntefrihet bör i enlighet med utredningens förslag i regel medges under två år. Föreligger särskilda skäl, bör räntefriheten kunna utsträckas till tre år. Amorteringen av lån bör påbörjas senast två år efter lyftningsdagen.

Utredningen har föreslagit, att lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. i princip skall kunna beviljas endast producentkooperativa företag, dock att sådana lån även skall utgå till andra före-

tag om åtgärden är av väsentlig betydelse för fisket inom ett område. Några remissinstanser har ansett, att ifrågavarande lån bör beviljas på lika villkor oavsett företagsform. Sveriges fiskares riksförbund har däremot förklarat att lånen bör förbehållas föreningar som bildats av fiskare. Enligt min mening bör åtgärdens betydelse för fisket inom ett område tillmätas avgörande betydelse när lånefrågan avgörs och detta oavsett om lån söks av producentkooperativa eller andra företag. Utredningens förslag utesluter inte heller att även enskilda och konsumentkooperativa företag erhåller lån, varvid dock betydelsen av åtgärden för fisket inom ett område i sådana fall särskilt skall prövas. En sådan prövning står enligt min uppfattning i överensstämmelse med kreditstödets syfte och innebär i och för sig inte att någon företagsform diskrimineras. Liksom hittills bör dock stödet i första hand komma de lokala och regionala producentkooperativa företagen till godo.

För lån bör ställas tillfredsställande säkerhet. Utredningen har föreslagit, att i fråga om producentkooperativa företag bör lån även kunna lämnas utan sådan säkerhet om detta med hänsyn till företagets verksamhetsförhållanden kan anses kunna ske utan oskäligen risk. Enligt min mening bör säkerhetskravet kunna jämkas oavsett företagsform förutsatt att åtgärden till vilken lån söks är av avgörande betydelse för fisket inom ett område. Kungl. Maj:t bör vidare kunna medge befrielse från återbetalningsskyldighet med högst 15 % av lånebeloppet, om åtgärden, vartill lån beviljas, är av avgörande betydelse för fortsatt fiske inom ett område och om åtgärden kan bedömas inte bli genomförd utan sådan befrielse från återbetalningsskyldighet.

Statliga kreditgarantier för investeringar i fiskets berednings- och konserverindustri bör kunna utgå i samband med sådana åtgärder, som höjer effektiviteten inom denna företagssektor. Förutsättningen bör härvid vara att åtgärden vartill kreditgaranti beviljas medför förbättrade avsättningsförhållanden för svenskt fiske. Vidare bör gälla att åtgärden är önskvärd ur allmän synpunkt, att den är samhällsekonomiskt motiverad och att den är företagsekonomiskt lönsam. Kreditgaranti bör som utredningen föreslagit kunna lämnas oavsett företagsform.

Någon maximigräns för garantibelopp bör enligt min mening inte uppställas. Statlig garanti bör dock inte beviljas för lån, som sökanden kan erhålla som bottenlån i kreditinrättning. Garanti bör inte heller lämnas om med hänsyn till investeringskostnadens storlek eller sökandens ekonomiska ställning och kreditmöjligheter åtgärden kan beräknas bli genomförd på skäligen villkor utan statlig kreditgaranti.

För lån för vilket garanti beviljas bör ställas tillfredsställande säkerhet. Kreditgaranti bör ställas endast för lån i bankaktiebolag, sparbank, hypoteksförening eller jordbrukskassa eller annan kreditinrättning som godkänns som långivare av den myndighet som har hand om stödgivningen.

Amortering av lån för vilket garanti lämnas bör i enlighet med utredningens förslag börja senast två år räknat från lyftningsdagen. Ränta bör erläggas fr. o. m. lyftningsdagen. Anstånd med räntebetalning bör dock kunna medges under högst två år efter nämnda dag, när särskilda förhållanden föranleder detta. Upplupen ränta bör vid anståndstidens slut läggas till lånesumman. Amorteringsplanen bör inte ta upp längre amorteringstid än 20 år räknat från lyftningsdagen.

Kreditgaranti bör kunna utgå även i samband med investeringar, vilka till en del bestrids med lån från lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Frågor om lån från lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. samt om de kreditgarantier som jag föreslagit bör prövas av fiskeristyrelsen. Beslut av styrelsen bör fattas efter samråd med statens jordbruksnämnd. Det ankommer på Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande på fiskeristyrelsen att meddela närmare föreskrifter i fråga om de lån och kreditgarantier som förordats i det föregående.

Jag övergår nu till att behandla statens jordbruksnämnds förslag beträffande reglering av priserna på fisk m. m. under budgetåret 1971/72. Det av jordbruksnämnden i samförstånd med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation framlagda förslaget innebär enligt min mening att förutsättningar skapas för att prisregleringsverksamheten kan bedrivas på ett effektivt sätt under budgetåret 1971/72. Jag ansluter mig till nämndens förslag. Prisregleringen på fiskets område liksom regleringen av importen och exporten bör således under budgetåret 1971/72 ske i huvudsak på samma sätt som under innevarande budgetår. Föreningen Svensk fisk bör för den löpande verksamheten budgetåret 1971/72 få disponera sammanlagt 5 milj. kr. av medel som tillförs föreningen från prisregleringskassan för fisk samt av de ränteinkomster som under detta år uppkommer hos föreningen eller dess konjunkturutjämningsfond. Till prisregleringskassan för fisk bör liksom föregående budgetår föras över högst 1 milj. kr. av de fettvaruavgifter som utgår vid härdning av sillolja av inhemsk råvara, med avdrag för vad som kan beräknas restitueras vid export. Ett belopp motsvarande de fettvaruavgifter, som förs över till prisregleringskassan, bör föras till föreningen Svensk fisk för dess verksamhet budgetåret 1971/72. De medel som anslås för den löpande prisregleringsverksamheten bör av föreningen Svensk fisk kunna användas även för marknadsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet i fråga om saltsjö- och insjöfiskets fångster. Medel i prisregleringskassan för fisk bör även kunna användas för andra ändamål än vad som angetts, om Kungl. Maj:t så anser det påkallat vid ev. akuta svårigheter inom fisket.

Statens kostnader för prisregleringen bör liksom hittills täckas av me-

del som flyter in i prisregleringskassan för fisk. Statens jordbruksnämnd bör få ta upp prisregleringsavgifter under budgetåret 1971/72 i den ordning som gällt innevarande budgetår. Nämnden bör sålunda få ta ut prisregleringsavgift med högst 3 % av inköpspriset för fisk, som fångas av svenska fiskare och som förs i land på väst- eller sydkusten. På fisk som importeras bör prisregleringsavgift få tas ut med belopp som motsvarar avgifterna på fisk som svenska fiskare fångar.

Under budgetåret 1971/72 bör — om särskilda skäl föreligger och på de villkor som fastställs av Kungl. Maj:t — behållningen i prisregleringskassan få användas för lån till föreningen Svensk fisk för att tillfälligt finansiera krediter vid försäljning av fisk på export.

För att under budgetåret 1971/72 bestrida kostnaderna för kvalitetskontroll av fiskvaror bör jordbruksnämnden få använda medel från prisregleringskassan för fisk.

I skrivelse den 27 oktober 1970 har Sveriges fiskares erkända arbetslöshetskassa anhängit, att 2 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk ställs till dess förfogande för att bestrida kostnaderna i samband med dess fortsatta verksamhet. I remissyttrandet över framställningen har arbetsmarknadsstyrelsen och statens jordbruksnämnd tillstyrkt att ifrågavarande medel förs över till arbetslöshetskassan. Arbetsmarknadsstyrelsen har härvid förutsatt, att förbättringar i ersättningsrätten för kassans medlemmar genomförs samtidigt som medlemsavgifterna till kassan höjs. Jordbruksnämnden anger, att med hänsyn till de senaste årens höga ersättningsfrekvens och den aktuella ersättningsförbättringen kassans försäkringsfond bör ökas med 1,5 milj. kr. Med hänsyn till arbetslöshetskassans socialt och ekonomiskt stora betydelse för fisket tillstyrker dock nämnden att till arbetslöshetskassan 2 milj. kr. förs över från prisregleringskassan. Härvid har nämnden förutsatt, att medlemsavgiften i arbetslöshetskassan avpassas så att kassans fondmedel kan beräknas förbli intakta. Jag anser, att arbetslöshetskassan bör tillföras 1,5 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk. Emellertid bör även ersättning vid arbetslöshet med anledning av förbudet mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak under vissa tider innevarande år utgå enligt samma grunder som tillämpas för övrig arbetslöshetsersättning. Kostnaderna för dessa arbetslöshetsersättningar samt administrationskostnaderna härför bör bestridas i särskild ordning med medel från prisregleringskassan för fisk. De erforderliga medlen bör utbetalas till arbetslöshetskassan efter redovisning av ifrågavarande kostnader.

Jag övergår här efter att behandla frågan om särskilda åtgärder med anledning av förbudet mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak. Som förut nämnts skall inom ramen för Nordostatlantiska fiskerikonventionen sillfiske med vissa undantag i angivna områden förbjudas under maj månad och perioden den 20 augusti—den 30 september 1971. En sådan åtgärd har ansetts nödvändig för

att skydda det allt mindre sillbeståndet och är enligt min uppfattning angelägen även med hänsyn till det svenska fiskets intressen. Samtidigt kan ifrågavarande förbud leda till vissa svårigheter för de fiskare som normalt under förbudstiden bedriver fiske i de områden som berörs av förbudet. Till följd av förbudet kan likviditeten hos vissa fiskeföretag försämrats och behov av lån uppkomma. För att tillgodose bl. a. detta lånebehov bör under budgetåret 1971/72 högst 3 milj. kr. från prisregleringskassan för fisk få användas. De medel som utlånas från prisregleringskassan bör återbetalas till kassan och kassan bör även tillföras ränta på dessa medel. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om lånegivningen.

Jag vill i föreliggande sammanhang påminna om att 1968 års riksdag ansåg det nödvändigt att särskilda åtgärder vidtogs för att stödja fiskare som led avbräck i sina utkomstmöjligheter till följd av kvicksilverföroreningar i fiskevatten och de i samband därmed fastställda avlysningarna av fiske i vissa vatten. Det är enligt min uppfattning likaledes påkallat att särskilda stödåtgärder vidtas i samband med fiskeförbudet i Nordsjön och Skagerak. I årets statsverksproposition (prop. 1971: 1 bil. 11 s. 64) har jag också framhållit, att användningsområdet för anslaget Särskilt omställningsstöd till fiskare under budgetåret 1971/72 behöver ändras med hänsyn till bl. a. de stödåtgärder som kan föransledas av fiskeförbudet under vissa tider i Nordsjön och Skagerak. Inom jordbruksdepartementet har därför utformats ett förslag till särskilda stödåtgärder med anledning av fiskeförbudet. Samråd i frågan har under hand ägt rum med fiskerinärlingsutredningen, som inte haft någon erinran mot att stöd skall utgå enligt de grunder som anges i det följande.

Stödet bör ges med utgångspunkt från lottfördelningen på de båtar, vilka under den senaste treårsperioden under maj månad och perioden den 20 augusti—den 30 september har varit inriktade på sillfiske i Nordsjön och Skagerak. Fångstvärdet under de tider förbudet gäller kan beräknas till ungefär en sjättedel av det totala fångstvärdet under ett år. För båtar som berörs av fiskeförbudet kan därför den genomsnittliga infiskningen under maj månad och perioden den 20 augusti—den 30 september beräknas till en sjättedel av årsinfiskningen. På grundval av en sådan beräkning fastställs för de båtar, som söker särskilt stöd, inkomsterna per lott under basperioden.

Bidrag bör lämnas om den beräknade inkomsten under förbudsperioderna år 1971 är väsentligt lägre än den beräknade inkomsten under basperioden. Bidrag jämte den beräknade inkomsten under förbudsperioderna bör i regel inte överstiga 70 % av basperiodens inkomst och vidare bör bidrag utgå med högst 3 000 kr. per lott. Bidrag bör vidare inte utgå till den som taxerats till statlig förmögenhetsskatt. Om särskilt

lån tidigare erhållits med anledning av fiskeförbudet bör bidraget i första hand användas för att återbetala sådant lån.

De bidrag som jag nu föreslagit bör bestridas från förslagsanslaget Särskilt omställningsstöd till fiskare.

Jag anser det lämpligt att i detta sammanhang orientera riksdagen om vissa åtgärder som har samband med Sveriges anslutning till Nordostatlantiska fiskerikonventionen.

Som jag anført i det föregående har Nordostatlantiska fiskerikommis-sionen antagit ett förslag om att kommissionen även skall kunna avge rekommendationer om åtgärder som syftar till en reglering av såväl sammanlagda fångstkvantiteter som fiskeansträngningar. Med hänsyn till de problem, som det minskade fiskbeståndet medför för fisket i be-rörda länder, är det enligt min mening av vikt att kommissionen får vidgade möjligheter att överväga olika åtgärder.

Jag har förut nämnt, att Nordostatlantiska fiskerikommis-sionen år 1967 avgav en rekommendation om att internationell kontroll av Nord-ostatlantiska fiskerikonventionens (SÖ 1960: 4) efterlevnad utanför de anslutna staternas territorialvatten och fiskegränser skall genomföras. Kontrollen avser att övervaka att konventionens bestämmelser om åtgärder för att bevara fiskbeståndet inom konventionsområdet efterlevs t. ex. beträffande maskstorleken i fiskredskap och minimimått på fisk. Kontrollverksamhetens utformning överensstämmer i huvudsak med den i konventionen om ordningen vid fiskets bedrivande i Nordatlanten, till vilken Sverige nyligen anslutit sig (prop. 1969: 146, JoU 1969: 56, rskr 1969: 365). Den svenska inspektionen bör enligt min mening i första hand utövas av tullverkets kust- och gränsbevakning. Det ankommer på Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att meddela de bestämmelser som kan behövas med anledning av rekommendatio-nen.

Jag vill vidare ta upp frågan om fortsatt konsolideringsstöd till fisket. Sådant stöd gavs under budgetåret 1969/70 i form av särskilda statliga lån. Under innevarande budgetår ges stöd i form av statliga kreditga-rantier inom en ram av 20 milj. kr. Som jag förut framhållit är det an-geläget att stödåtgärderna fullföljs, eftersom ett stort antal fiskeföretag fortfarande befinner sig i ekonomiskt trångmål. Statliga kreditgarantier inom en garantiram av 20 milj. kr. bör därför i huvudsaklig överens-stämmelse med nu gällande grunder kunna lämnas även budgetåret 1971/72. Till täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti för konsolideringsändamål bör för nästa budgetår anslaget Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske kunna anlitas.

Säkerheten för fiskerilån och garantilån utgörs i det stora flertalet fall av inteckning i fiskefartyg. Där fastighetsinteckning förekommer är det i regel fråga om inteckning i bostadsfastighet. I fall sådan pantsatt egendom skall försälgas på exekutiv auktion bör lantbruksnämnden lik-

som på jordbruksområdet vara skyldig att bevaka statens rätt vid auktionen. Även om det endast sällan torde komma att inträffa att sådan egendom förvärfvas för att skydda statens fordran, bör nämnderna emellertid ha möjlighet att genom budgivning vid auktionen bevaka att egendomen inte säljs till underpris om statens fordran därigenom står på spel. För det fall att ett förvärv skulle visa sig nödvändigt för att skydda statens fordran bör nämnden även kunna inropa egendomen. Medel för att bestrida härav föranledda kostnader bör därför ställas till förfogande genom att fiskerilånefonden får användas för ändamålet. Då nämnden säljer egendomen bör vinst eller förlust föras till resp. täckas av anslaget Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske.

Vid låneförvaltningen kan uppkomma en kostnad som sammanhänger med villkoret att egendom som pantsatts skall vara försäkrad på ett ur säkerhetssynpunkt betryggande sätt. Om låntagaren underlåter att hålla försäkringen vid makt kan statens säkerhet riskeras. I sådant fall kan lantbruksnämnden bli nödsakad att förskottera försäkringspremien för att trygga säkerheten. Underlåten premiebetalning utgör visserligen anledning att säga upp lånet. Det torde dock kunna bli aktuellt att förskottera premier i fall då det skulle innebära en alltför sträng åtgärd att säga upp lånet eller det skulle komma att dröja med lånets återbetalning därför att låntagaren inte kan träffas med uppsägning eller dröjsmål med betalningen kan förutses av annan anledning. Även kostnaderna för sådan premieförskottering bör bestridas av medel från fiskerilånefonden.

I skrivelse den 1 mars 1971 har Göteborgs och Bohus läns landstings näringsnämnd hemställt att landstingets delcredereansvar för av landstinget före den 1 juli 1967 förmedlade fiskerilån avskrivs på samma sätt som enligt 1967 års riksdagsbeslut skett beträffande de fiskerilån som av lantbruksnämnd övertagits från hushållningssällskap. Jag anser, att delcredereansvaret för de lån som angetts f. n. inte bör ändras. Om amorteringstiden för fiskerilån förlängs i samband med att de ekonomiska förhållandena vid ett fiskeföretag konsolideras, bör dock landstingets delcredereansvar kunna begränsas till den tid som fastställts när lånet beviljats.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) godkänna de grunder för lån och kreditgarantier på fiskets område, som jag förordat i det föregående,

- 2) medge att under budgetåret 1971/72 statlig kreditgaranti för lån till konsolidering av fiskeföretag beviljas intill ett belopp av 20 000 000 kr.

och för lån till investeringar inom fiskets berednings- och konservindustri intill ett belopp av 5 000 000 kr.,

3) medge att stöd till fiskare som drabbas av förbud mot sillfiske i Nordsjön och Skagerak lämnas enligt de grunder jag förordat i det föregående,

4) medge att för tiden till utgången av juni 1972 reglering av priserna på fisk m. m. samt importen och exporten av fisk jämte vad därmed hänger samman sker enligt de grunder jag förordat i det föregående,

5) medge att förslagsanslaget Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske anlitas till täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti m. m. i enlighet med vad jag förordat i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten